

æstimationis tempore id fuisset à Domino peractum, plures tradunt, satisfaciendum Domino juxta majorem æstimationem; quia in dubio melior est innocentis conditio. Magis tamen arridet sententia Turriani, Sporer, aliorumque satisfactionem reducentium ad æstimationem mediam, habito respectu ad copiam, vel penuriam, & qualitatem rei, emptorum &c. detrahendo aliquid ratione expensarum & incertitudinis; si enim Dominus poterat vendere pretio summo, poterat etiam pretio infimo. Turrianus in. 2.2. D. Thom. 2. disp. 10 dub. 2.

CAS. II. Cajus, non obstante omni possibili diligentia adhibita, certo scire non potuit, an suo consilio efficaciter influxerit in homicidium perpetratum. Q. an debeat se credere irregularem, ac teneatur ad reparationem damnorum.

Respondeo affirmative quoad primam partem, & negative quoad secundam. Ratio prim. part. desumitur à communiter contingentibus: cum enim regulariter pravum consilium operetur, & non nisi magna cum difficultate retrahi valeat totalis ejus influxus, hinc fit, ut, dubio non obstante, an vere influxerit, consilium adhuc influxisse præsumatur. Sayrus de Irregul. lib. 7. c. 3. n. 2. Avila, & comm. Cæterum si scire cupias, quandonom proprie censeatur non influxisse, dico, id evenire 1. quando homicida consilii tempore jam erat adeo paratus ad occidendum, ut nullam ex eo determinationem acceperit, nec ullum inde motivum sumpserit citius, facilius, crudelius, firmiterve homicidium perpetrandi: secundo cum Consulens ante homicidium, consilii motiva aliis motivis contrariis elidere conatus est, ac precibus etiam importunis nisus est ab eo retrahere volentem occidere: tertio, si videns se his non proficere, juxta charitatis, ac prudentiæ regulas, occidendum monuerit, ut sibi caveret &c. Vide continuatorem Tournely de Irreg. part. 3. c. 1. art. 1. Ratio postea sec. partis est, quia nemo tenetur ad reparationem certam pro puro dubio de damno illato, uti tradidimus ad 3. Junii 1749.

CAS. III. Pœnitens protulit mendacium in Confessione. Quid de hac judicandum?

Respondeo cum distinctione. Vel tale mendacium fuit cum advertentia, & circa materiam gravem, seu necessariam; puta, circa numerum lethaliū, circumstantiam mutantem speciem, aut aggravantem, vel minuentem in infinitum, circa occasionem proximam, consuetudinem, &c. & tunc dico judicandum, eam esse nullam, & sacrilegam, ni animi perturbatio, ignorantia, vel simplicitas sic confitentem excuset; caret enim necessaria fidelitate, seu integritate. Vel tale mendacium fuit absque advertentia, aut circa materiam levem, seu non necessariam; & tunc dico, judicandum eam validam esse, ni forte agatur de veniali, de quo tantum pœnitens se accuset, conscius se illud non commisisse (in quo casu fit Sacramentum nullum defectu veræ materiæ) nam neque irrogatur gravis injuria Sacramento, neque variatur notabiliter judicium Confessarii, si exposita sit alia materia, de qua vere doleat. Lugus de Pœnit. disp. 14. num. 10. Diana, Rosignolus, & alii, à fortiori dicentes; valere Confessionem, si mendacium in ea prolatum ad ipsam non pertineat.

CAS. I. Villicus habita à Confessario pœnitentia confitendi per annum semel in mense, per primos tres menses eam à semetipso sibi commutavit in recitationem unius integri Rosarii pro qualibet vice; nunc petit ab alio Confessario commutationem ejusdem. Q. 1. an pœnitens sibi potuerit pœnitentiam commutare.

CAS. II. Q. 2. an Confessarius commutare possit pœnitentiam ab alio impositam.

Respondeo ad primum negative cum Laurea, Gobat & communiori. Ratio est, quia commutatio pœnitentiæ & est actus jurisdictionis, & actio sacramentalis, cujusmodi plane non est commutatio sibi facta à Villico, quamvis etiam facta fuisset in melius. Nec obstat paritas de voto, quod factum à vovente, potest ab eodem mutari in aliquid evidenter melius; cum enim hoc fuerit propria voluntate emissum, propria etiam voluntate potest in melius commutari; ubi satisfactio imposita est à Confessario, qui tale opus determinatum imposuit. Et quamvis hic, si fuisset ab initio rogatus pro mutatione operis, fortasse indulsisset; tamen statim, ac ipse imposuit, & pœnitens acceptavit tale opus, jam hoc habet vinculum satisfactiois sacramentalis; sicque non adest amplius locus præsumendi, quod ille consentiat in substitutionem alterius operis. Puteob. quæst. 4. art. 5.

Respondeo ad secundum, posse Confessarium ex justa causa, nempe necessitatis, aut utilitatis spiritualis pœnitentis, commutare in æqualem, immo etiam (interveniente tamen graviore motivo) in minorem pœnitentiam ab alio impositam; per hoc enim non exercet imperium in primum Confessarium, sed in pœnitentem, qui illi se ipsum, suumque statum, & conscientiam subdidit; nec proprie revocat sententiam prioris, sed suam profert: hoc enim posterius judicium non instituitur ad derogandum priori, sed ad consulendum pœnitenti, in cujus favorem talis iteratio fit; neque hoc totum efficitur per modum appellationis, sed per modum novi judicii, æqualis judicio præcedenti, quorum judiciorum neutrum adversatur alteri, cum secundus se habeat tamquam successor prioris Confessarii in eodem tribunali, ut cum Suarez disp. 38. sect. 10. & Duardo disp. 9. sect. 7. de pœnit. tradunt frequenter Auctores. Nec per hoc primum Sacramentum remanet mutilum, & imperfectum; si enim duplex pœnitentia imponitur in novo judicio, prima est pro præcedenti substituta, altera pro præsentem; si vero imponitur una tantum, hæc applicatur, & valet tam pro præcedenti, quam pro præsentem. Et hætenus dicta intelligo, quamvis prior pœnitentia fuisset imposita ab habente potestatem in reservata, & commutatio fiat à Confessario simplici; cum enim cessaverit reservatio, per hoc quod peccata fuerint à primo Confessario absoluta, nihil remanet, ratione cujus secundus Confessarius non possit suum efformare judicium. Vasquez, & alii.

CAS. III. Mulier periculose ægroans, stante probabilitate, quod fœtus, quem in utero gestabat, nondum esset animatus, pharmacum sumpsit, & procuravit abortum. Q. an licite.

Resp. cum distinct. Vel procuravit abortum directe, nempe, sumendo phar-

pharmacum ea intentione, ac eo fine, ut sequeretur abortus: & tunc certum est, illicite eam id præstitisse: nam si illicitum est id præstare, quando est moraliter certum, quod fœtus adhuc est inanimatus, ut post damnatam 34. propos. de abortu ab Inocentio XI. tradunt Giribaldus de homic. dub. 11. aliique comm. à fortiori erit illicitum id præstare, quando est solum probabile, quod fœtus nondum sit animatus; cum in hoc casu id facere, sit se exponere formali periculo homicidii. Vel procuravit abortum solum indirecte, quatenus pharmacum sumpsit ordinatum ad sanitatem, licet per accidens ex illo timeretur secuturus abortus; & tunc dico, licite id ipsam præstitisse: quamvis enim in nullo casu licitum sit directe occidere innocentem; licitum tamen quandoque est aliquid agere, ex quo per accidens, & contra intentionem innocens incurrat grave aliquod periculum; ut bene exemplificat Girib. l. c. n. 146. hoc enim non est intendere illi malum, sed tantum permittere, ut illi immineat, ac interim uti jure suo.

M E N S E N O V E M B R I S.

CAS. I. Absente Parocho, Capellanus monetur, infirmum paulo ante confessum gravius ægrotare, & quamprimum decessurum. Propterea, ne ille decedat sine viatico, & extrema unctione, cito sumit vasculum Olei infirmorum, & de ciborio pyxidem, ac celeri gressu currit ad hæc sacramenta illi ministranda. Q. an in isto casu liceat currere, gestando Eucharistiæ Sacramentum.

CAS. II. Q. 2. an si esset ad Altare, liceret ei, ob idem præstandum, Missam interrompere.

CAS. III. Q. 3. quid agendum à Capellano, si ante Eucharistiæ sumptionem vellet infirmus denuo confiteri.

Respondeo ad primum negative. Ratio est, quia hic agitur quidem de ministrandis infirmo duobus Sacramentis, quorum utrumque potest illi multum prodesse; at non agitur de ullo Sacramento necessitatis. Immo in casu cursus formalis esset indecens ob realem præsentiam Corporis Christi, ante quod devotio, & reverentia adstantium non parum etiam minueretur, si illud præ manibus gestantem viderent currere; nam stante consuetudine in contrarium, id admirationem causaret, ac risum. Propterea Possevinus de Offic. Cur. cap. 5. num. 37. ait, quod Curatus vocatus de nocte, vel de die, cum magna instantia ad infirmum, tenetur quidem currere, si alias infirmus moreretur sine Confessione, aut sine Baptismo, cum ista sint Sacramenta necessaria; in aliis autem functionibus satis esse, quod Parochus festinet, quia non sunt absolute necessaria. Et quod dicitur de curato, valet, in hujus absentia, de Capellano in subsidium conducto. Vide Possevinum toto illo cap. hoc enim legisse jubavit.

Respondeo ad secundum cum distinctione. Vel infirmus est in ipsa Ecclesia, seu prope Ecclesiam; & in hoc casu dico, etiam post consecrationem licere Capellano ob idem præstandum Missam interrompere; quia tunc ex una parte interruptio modica est; ex alia ingens utilitas Sacramentorum præbet sufficientem causam tam brevi interruptioni. Vel infirmus est in loco

aliquantum ab Ecclesia remoto; & tunc dico, non licere, ob idem præstandum, Missam interrompere, quia cum supponatur paulo ante confessus, quoad hoc non adesturgens necessitas; ideoque prævalet obligatio prosequendi Missam, eamque continuandi, ob reverentiam Sacrificii. Diversimode tamen deberet se gerere Capellanus in hoc secundo casu, si infirmus confessus non fuisset, nec posset confiteri; nam tunc si capax esset extremæ unctionis, vel etiam viatici, nec adesset alius Sacerdos, non solum posset, sed deberet pergere etiam post consecrationem ad ipsi ministrandum Viaticum, vel extremam unctionem, ut moribundus ex attrito fieret contritus virtute Sacramenti, & sic salvaretur: ita cum Zambrano, Tamburino, & Capeville, Quartus in Rubr. Missal. part. 2. tit. 3. sect. 3. dub. 3.

Respondeo ad tertium. Capellanus hoc in casu reposita pyxide super parvum tabernaculum, vel alium decentem locum ibi paratum, debere ad infirmum accedere, ipsumque audire quoad totam Confessionem, si hæc sit brevis: si vero hæc longa futura sit, debet ipsum monere, ut de gravibus quæ menti occurrunt se accuset, cum dolore universali de omnibus, & accusatione generali de reliquis, proponens ea postea singillatim confiteri, si possit; statimque illum absolvat, ac postea Eucharistiam ministrat, prout fieri solet in hisce circumstantiis. Sic enim, & providetur infirmo, & obviatur scandalo. Quartus l. cit. Rotarius, & communiter.

M E N S E D E C E M B R I S.

CAS. I. Berra uxor Sempronii, ignorans infantem esse filium proprii mariti, ortum ex concubina, ipsum tenuit ad Baptismum. Q. an contraxerit cognationem spiritualem sive cum ipso infante, sive cum marito, & concubina.

Respondeo in hypothesi, quod habuerit animum exercendi munus ab Ecclesia institutum, nempe verum officium matrinæ, ipsam contraxisse cognationem spiritualem sive cum infante, sive cum concubina; probabilius tamen non cum marito. Ratio quoad infantem, & concubinam, ex eo colligitur, quod statim ac habuit prædictum animum, nil aliud desiderari videtur ad spiritualem cognationem cum iis contrahendam: hæc enim ex instituto Ecclesiæ est quid accessorium ad munus patrini, vel matrinæ rite exercitum, ut in casu. Hinc sicuti habita carnali perfecta copula cum uno ex conjugibus, inde resultat affinitas cum consanguineis ejusdem; ita secuta vera tentio ad Baptismum per legitimum exercitium matrinæ, inde resultat spiritalis cognatio cum infante, illius matre, seu concubina. Ita Lopez part. 2. Instit. de Matrim. cap. 51. Girib. tr. 10. cap. 12. dub. 3. num. 27. & alii comm. Ratio postea quoad maritum desumitur ex responsione, quam dedit Alexander III. in cap. 2. de Cogn. Spir. Petrus enim Pontifex, an separandi essent conjuges, quorum alter vel communem, vel alterius ex alio connubio filium, sive casu ex necessitate, sive dolo baptizasset, aut coram Episcopo confirmandum tenuisset; Alex. III. c. Si vir, vel mulier 2. de cogn. spir. corrigens antiqua jura oppositum statuente, definivit minime distrahendum hac de causa conjugium, ejusque jure uti conjugibus permit-

tendum, quia si ex ignorantia id factum, eos ignorantia excusare videtur, ut in terminis refert Natalis Alexander de Sacram. Matrim. cap. 4. art. 5. reg. 10. Sed eadem ratio militat de tentione filii mariti orti ex concubina; quam uxor fecit in nostro casu; ergo si in illo excusatur ab amissione juris petendi debitum, & a cognatione spirituali contrahenda, etiam in hoc.

CAS. III. Sergius tenuit infantem tum in baptismo privato, cum in Ecclesia, quando suppletæ fuere cæremoniæ. Q. an ex hujusmodi tentione contraxerit cognationem spiritualem.

Respondeo negative. Ratio est, quia ad cognationem spiritualem contrahendam necessario requiritur, quod quis præstet id, pro quo ex Ecclesiæ instituto contrahitur eadem cognatio. Jam vero id, pro quo ex Ecclesiæ instituto hæc contrahitur, non est tentio ad Baptismum utcumque, seu ad Baptismum solemnem; siquidem ritus patrini institutus non est pro baptismo privato, sed tantum pro Baptismo solemnem. Propterea cum non verificetur quod Sergius tenuerit ad Baptismum solemnem, sed tantum in privato, nec non in expletione subsequentium cæremoniarum, quæ pariter Baptismus solemnem non sunt; dicendum, quod ex hujusmodi tentionibus cognationem spiritualem non contraxerit. Ita Rosign. de Bapt. quæst. 6. art. 5. & commun.

CAS. III. Fortunius tenuit infantem ad baptismum per procuratorem. Q. an etiam ex hac tentione orta fuerit cognatio spiritualis; & an illam contraxerit Fortunius, an vero Procurator.

Respondeo, ex hac tentione spiritualem cognationem fuisse contractam, eam tamen non contraxisse Procuratorem, sed Fortunium. Ratio est, quia sæpius ita declaravit Sacra Congreg. Concilii, nempe in una Veronensi die 29. Martii 1582. & 15. Martii 1631. ut videre est apud Nicolium in suis Elucubr. Civil. lib. 1. tit. 10. imped. 4. vers. *an vero*, & apud Rebellum, dicentem, se inspexisse Decreta, quorum unum hisce verbis rem totam expedit. *Procurator non contrahit cognationem spiritualem sibi, sed mandanti.* Vide eundem Rebellum de oblig. Just. post part. 4. cap. 2. num. 90. Ratio postea est, quia actus hic non attribuitur exequenti, sed mandanti, ut recte inquit Naldus *Cognatio spiritualis* num. 3. & patet paritate actus matrimonii, pariter per Procuratorem contracti; non enim Procurator, sed mandans fit conjux, & conjugis obligationem contrahit. Idem ergo dici debet quoad spiritualem cognationem; præcipue cum hæc juxta Tridentinum contrahatur per solos designatos à Parentibus; uti est mandans. Hinc valet in casu illa regula: *Qui per alium tenet, per seipsum teneri censetur*, nam jura exprimentia tentionem, intelligenda sunt de tentione physica, vel morali, ut optime Anacletus in 4. Decr. tit. 11. num. 23. in fine.

AD

AD CASUS CONSCIENTIÆ

DE MANDATO OLIM

EMINENTISSIMI, ET REVEREND. D. D.

PROSPERI LAMBERTINI

S. R. E. CARD. AC BONONIÆ ARCHIEP.

DEINDE SS. DOMINI NOSTRI PAPÆ

BENEDICTI XIV.

APPENDIX NOVISSIMA,

CONTINENS CASUS RESOLUTOS

*Ab Anno MDCCLII. usque ad Annum MDCCLVIII.
inclusive.*

Opus Confessariis omnibus atque animarum curam
gerentibus perutile ac necessarium.

SECUNDA EDITIO HISPANA.

SUPERIORUM PERMISSU:

MATRITI: Apud Viduam Elisæi Sanchez. Anno 1770.